

KOPIA LISTOW

dwu: Posłanych od Césarzá Ture-
ckiego y Króla Perskiego do
Króla Hiszpáńskiego
Philipá.

Z których sye obaczyć może/czego sye domaga
Césarz Turecki od Króla Philipá : y z iego
vpomínti. A zás/iáko sye Persá spiknąc prá-
wie z Królem Hiszpáńskim / przeciw temuż
Césarzowi Tureckiemu / z iego także vpomínti.

W Krákwie.

W Drukárni Łázárzowéy / Roku Páńskiego.

1586.

Do Czytelniká láskawého
I. Iánuszowski L.

Wspolicie Száchy gráiac/ królowi Szách dáia/ áby ál-
bo vstepował / álbo sye brónit: á gdzie mu tego niestá-
ie/ tá m ^{Met} hierze / y dáć sye musi. Wiemy o tym iáko
po té látá Król Persti plosa Césárzá Tureckiego: á bez
mála/iákoby Száchy ycaiac/co raz Szách mu podaie:A ten
álbo sye bronić/álbo vstepować musi: tak, że nie darmo má
to Metu nie wziął. Przypátrz sye dziwney rzeczy. Césárzá
Tureckiego z wiary zowa MA ho MET: á Króla Perstie-
go SZACH. Wiere trzebá sye obáwiac / by Szách
komu Metu niédal. Tom ná przestroge položyl/ ábyś
Czytelniku mily Pána Boga tym bázniej prosił / áby té
Száchy aż do Metu doganiaty.

WIELMOŻNEM V
PAN V, PAN VIERZEM V
Mnizkowi z Wielkich Konczyc, Kászte-
lanowi Rádonskiému, Sánockiém,
y Sokálskiému Stároscie,
&cæt.

*Jan Lázárzowic Iánušovski służby své
dávne w láske záléca.*

NJe bez przyczyny pewnie / y nie
dármo: mnie wielce M. Pánie / powie-
dziano to było / że sady Pánskie są tak nie
ogárnione / że rozum człowieczy / by też nabystrszy
pojąć ich żadnym sposobem niemoże. Bo wziąwszy
przed się lata przeszłe / á stosując ie do dzisiejszych /
kto sye nie podziwi? Kto sye nie zedrgnie? Widzié-
my / slyszemy / y práwie rełomá sye dotykamy spraw
przedziwnych swiátá tego. Tu niebo strászy: tu sye
lata miénia: tu Césárstwa y krolestwa iedné do v
padku / drugie do odmiany sye chyla: iedné wiáre
przyimua / drugie sye icy przá. zá czym wojny /
powietrza / glody / trzesienia ziemi / strách / boiazn /

niemiara / y rzeczy innych dziwnych / y nigdy tak
o raz niebyszalnych dosyc: a przecie obaczyc sye nie
możemy / do ktorego to konca idzie. Ale podobno
y baczmy / ale coż potym / kiedy o to nic nie dbamy /
iaby sye to nas nie dotyczyło. Dosta nas byla no-
wina dosyc pocieszna: iako od wschodu Slonca zo-
statnich brzegow swiata tego / Krolowie wielcy /
dla przyecia wiary powszechney Apostolskiej Rzy-
mskiej / do Rzymu posly swoje poslali: a przecie
y to nas nie obchodzi: przecie to y nas iaby sny
iaki: przypisuiac to ich prostocie / albo iakiej nie-
wiadomosci rzeczy: iaby to Pan Bóg Króle-
stwy y sercy Królewskimi nierzadzil: albo iaby
Pan Bóg niebaczył nasze rozumki / ktoremi sye wy-
nosimy / mniemaiac zesmy my namedrżkami na
swiecie. Nuż zaśie / to co sye teraz miedzy pogany
Turkiem / y Persem dzieie / iako to okrzim? y co o
tym rozumiec bedziemy? owdzie sami sye gubia / a
Krolow chrescijanских o pomoc prosza. Co to
iest? czyli to bieg pospolity / ze woyny na swiecie?
ba takci iest / woynyc zawsze: ale aby kiedy ktory po-
ganin Krola chrescijanского na pomoc wzywac
mial / to tez niestychana. Coż wzdy to iest? iakom
powiedzial wysey: sady nie ogarnione panskie / a
przestroga nam / abysmy wznosili glowy nasze / a

á przypátrowali sye tym rzeczom/ że sye iuż przybli-
 ża dzień Páński / o którym dosyc samże pan iásnymi
 słowy powiedział: że Ewányelia tá po wszytkim
 świecie opowiedána będzie/ iáko sye to iuż dzieie :
 że wojny będą po mieyscách/ óczym dosyc slychamy:
 że odstapia od wiary / ná co oczy náše pátrza: że
 stráchu y niewiáry dosyc / czego doznawamy mie-
 dzy soba/ y inšych rzeczy wiele. Ale puścivšy wszy-
 tko ná wola Boża/ potym y názdanie každého/ gdyž
 nie moia rzecz sadzić tak dalece o rzeczách / iž do
 moich rák przysly listy dwa / z których ieden byl lá-
 cínski/ drugi włoski: ieden Cesarza Tureckiego/ dru-
 gi Króla Perskiego / które pisane są do Króla His-
 pańskiego: wiedzac że nowiny takie niemniey mia-
 lybybyć ważne v ludzi chrześcijánskich / iáko owe
 o Królách Jáponńskich: wázylem sye przelozyc ie ná
 polskie/ y do ludzi podac / iáko rzecz nowa y niesly-
 chána/ y dziwna. Aby wždy ludzie vpátrowali są-
 dy Páńskie/ y do którego kresu rzeczy ná świecie ra-
 czy wieść: aby sye wždy ludzie ocñneli/ á cześćią bo-
 gu zá to dziekowali / że śable Tureckie do vpadku
 sye chyla: á cześćią též aby sye sami vználi / á grze-
 chów poprzestawšy / do iedności kóścioła návro-
 cili. Co aby sye tym rychléy rozniosło / vmyślilem
 to do ludzi pod imieniem W. M. mego M. Pána

podać: W. M. ná znát onych dawnych powol-
nych služb moich ie postać / prośąc ábyś W. M.
do końca mym M. Pánem być y to co posyłam z lá-
stką przyjac raczył. Zalecam iye zá tym w miłości-
wą lástkę W. M. mego M. pána. Dan w Krá-
kowie / trzeciego dnia Lutého. Roku Pánstie-
go. I 5 8 6.

L I S T C E S A R Z A
Tureckiego / do Króla Hiszpańskiego
Philipá / z b pominki / posłany
Koku Pańskiego.

1585.

SELJ Soliman / Pan domu Othomáń-
skiego / Césarz y Pan powszechny wśytkich Kró-
low y Książę świata tego / Książę y obrońca
zakonu Gali / przez proroká naszego Máchome-
ta nam oznaimionego. Naślawnięszemu Książęciu wśyt-
kich chrześcijanistich Książat : obrońcy wśytkich spraw
Názareyczyców : możnému y wziętemu Pánu / Królowi
Philipowi / którego koniec niech będzie szczęśny zacząym mie-
dzy námi pokóy z przyiąznią postanowion będzie / posyła
zdrowie. Stawa cnot twoich / wzięty Pánie / chocia-
ż w tak różný mierze / sercá mi dodała : abym nie przeska-
dzał twóego chwalebneho przedsięwzięcia : ani też pomo-
cnym był twoim tájennym nieprzyiaciom / którzy życzą
sobie tego / abym im ná pomoc przybył : domniemawiając
sye za tym moim od nich odtáczeniem / że ja tobie poma-
gam / zem nieprzeszkodził twoie woyská / moimi wielomo-
żnemi Okrety / y wielkiemi woyski : aby twoie zwycięstwa
otrzymały : którego zwycięstwa tobie w twoim Królestwie
od Boga mieć życzę. á iáko iá iákiemiż kolwiek siłami
nieprzyiacioly moie zwyciężać moge : tak też y ty swoje do
tego kresu przywiedź / abyć wiecey przykrzy nie byli : ponie-
waż mna dżiać sye nie będzie / aby przewiedzione być nie mo-
gły. iákież kolwiek bedą. O czym iednak stobą namawiać /

syc będzie Ali Bášá mój Komornik / któremu będzie dana
zupełna wiara.

Pan powŝechny ŝwiata
Heli Soliman

Przy tychże liŝciach Césarz Turecki posłał w dary
Krolowi Philipowi:

Czterech Lwów ze zlotými obróžami / ná których byly wy-
ryte ŝerby Krolá ŝispanŝkiego z ich lánecuchy zlotými.

Dwánáŝcie Szábel z Dámáŝku Tureckich / z ich ochedo-
ŝtwem y zlotými lánecuchy.

Czwory puzdra do nožów ze zlotém osádzoné / a w každym
cztery byly nože / v których okládžiny byly ze zlotá drogiémi
kámienmi osádzoné.

Do tych przydał dwánáŝcie Jednoróžcowych rogów ná
ŝiedmnáŝcie dloni wzduž / v których podŝady ná których
ŝtaly byly ze ŝczérégo zlotá z herbami Krolá ŝispanŝkiego.

Dwádziesciá Opon kóŝtownych ze zlotá tkánym / dla o-
bicia y ochedoŝtwá pokoju. Ná tych Oponách byly wyrážo-
né zwycieŝtwa / które okrcy woyská Tureckiego pod tym
teráźnieyŝym Césarzem otrzymáły.

Przytym y Lektyczke / której ná Gálerách vžywaia / ze
ŝczérégo zlotá y kryŝtalu spráwióŝ / z iey podniebieniem /
y ŝirántami / ná których barzo ozdóbnie y kóŝtownie wy-
rážoné byly dziecie ŝczesliwe Krolá ŝispanŝkiego.

Poslał též y dwie Skrzyni zloté w których bylo pierze ro-
zmáitých farb. druga Skrzyneczke przy nich kóŝtowná / w
którey bylo czterdziéŝci Perel barzo drogich / które Bezary
zowiemy / kóžda ważyła czternáŝcie uncyy.

Poslał též Tarcz y ŝeŝć okraglych ŝispanŝkich / zlotém
osádzonych: któremi bronie syc wŝytek ŝrzalom može y wy-
trymáć czterdziéŝci rázów cietych: ná tych byly wyrá-

ionę zwycięstwa Karła piątego Césarza / przeciw luteranom y upornym.

Posłał też dwu Jednochodników / białą / czarną / y zieloną sierścią z przyrodzenia szachowanych / z sześciu Turków / którzy lwy wopieczę swej mieli y łonie.

List Króla Perskiego / do tegoż Króla Hiszpańskiego.

SACH Mehemet Kátaney / wielki Król Persji / Kálifá powołujący sekty Zálifickie : Głowa przedniysza Krescebálsta / Monárcha Partickiey / Persiye / Assyriye / Mediey y Armeniye / syn miły y sprawiedliwy stróż zakonu proroka Máchometá : Krociciel tyranów wschodnich : Książę miast wielkich : Samarcándy : obrońciciel wielkiej wyspy Ziny : potomek prawdziwy Izmaéla Zophi / nieprzewycięzony / straszny / y nawiyszy Pan morza / y ziemi wschodniej. Do ciebie wielki Philipie z Rakus / któryś iest nachwalebniyszy / y nawiświecniyszy między Książętami wiary Chrystusowej : przechodząciáko Słońce / w wysokim miastacie w państwie Chrześcijańskim : możnemu / y zwycięzcy : żyje y prosię zdrowia y zwycięstwa.

Aczkolwiek nás Religia także / możność przecie / która iest pospolita nieprzyjaciela z Otomańskim Tyranem / czyni podobne przyiaciom naszego miastatu : Wważając y siebie wielkość twoię / żeś z twoim mieczem tam gdzie Słońce gąśnie / państwo swe roszerzył aż do tego miejsca / gdzie zaś wschodzi / co iest blisko mnie : wdałem się / abym cie wmiłował / y uczynił ci znáć y cześć. Dla tegoż iednak / rozkazałem wszystkim ziemiom które są moje / y dać danie mému Bertu Królewskiemu / y handlu wiodą z moimi / tak z Indijey / iáko y co bli-

sko ich są/ aby okazali wszytkę dobrą wolę twoim podda-
 nym z krain Ormujskiego / z Portugalię / y wszytkim in-
 szym / którzy władają mieczem / broniąc twoie wielkość / a
 są pod posłuszeństwem twoim / iako najwyższego pana kró-
 lestw co najwyższych: aby im niedopuszczali płacić namnię-
 szę rzecz / okrom portu Chidemskiego: okrom którego wszyt-
 kie inże aby były otwarte / a czynić mogli to coby iedno żywe
 nie chcieli. Gwoli tobie kazałismy znieść zamek Aldemski: któ-
 ry był Soliman wziął przez zdradę: aby pożyć mógł two-
 go staroste w Goá. A chcemy aby wszyscy chrześciance mie-
 szkańcy w naszym krain / byli na wszytkim / y przez wszytko
 tak uważeni / iako nasi własni wierni / dawszy osobliwe stá-
 ranie o nich / Pieriskanowi naszemu Generalowi / aby pilno-
 wał / żeby nasze wysokie rozkazania pilnie chowane a nie
 gwałcone były. Wiész wielkość twoją / że to już siódmy rok
 morzem wielko wielkimi woyski / tręście nieczemne / podtę / a
 pyszne woyska Tureckie: bo ia będąc zabawiony wojną z
 Jetyam Alsym moim bratem: oni zdradę wpadli / y wzieli
 Chiram. ale ia przelomivszy piecioto woyska ich / wygna-
 tem ie z tego krain z ich hanbą y skodą / y podałem ie w po-
 strach taki / że namnię zoczywszy moje chwalebne proporce
 trzech wielkich żab / y dwa czerwone / ich Miesiąc cnić sye
 musi: y sami wciekają z wielką swą sromotą. A ia ani prze-
 stane / do tad / po ki ie nie wyżone że wszytkiego wschodu: a
 wezynie / że poniechac muszę swych próżnych tytułów Otho-
 manskich / których sobie przywłaszczają. y po ki nie utwier-
 dze stolice przodków starych moich chwalebnych y niezwy-
 cieżonych Izmáela y Luhelbá w wielkim mieście Babilon
 y w Kairze: y po ki koronowan nie bede na grób IMAN
 Tuskaná naszego proroka. Umysliłem cie prosić / któryś
 jest tak panem wielkim: abys sye zemną ziednoczył / posyła-
 iąc mi Dział y Arkabuzów / y twoie strasną armatę z Li-
 zibonu / abym Othomaničky wykorzenil z Arabiję / a ciebie
 wezynie panem Damásku y Egiptu. A drugą armatą / abym
 ie wykorzenie mógł z Greciję / y wezynie cie Cesarzem Kon-

Stantynopolskim: aby tak zwyciężywszy tego Tyrana / my sami dwa mogli rządzić świat wszytek w pokoju / a sobie zobopólne części wyrzedzać. Okaż Panie swoje wielką mo-
 żność przeciw temu psu: który gdyby mógł / wyżarłby y serce.
 Mam ja Tatarzy za swóy grosz / z którymi puscimśy w bieg
 skarby moje / posłałem ich piętnaście tysięcy do Káphy /
 aby ją zburzyli. Rozmisl syc dąć mi znąc o wszytkim: abo-
 wiem stąd weźme ostateczną pociechę. Wtym cie miłe po-
 zdrawiam: a na znać miłości / posyłam wielkości twojej
 na pamiątkę moich troche wspominków.

Conterfety Izmaéla / Táchela / Támara / y Mby / ze zło-
 temi strzebkami y z Perlami.

Strzynke na kształt Kalamarza obyczajem Perskim pie-
 knie uczynioną z turkusami.

Czterech Chartow / którzy z przyrodzenia mieli na sobie
 sierść czerwoną / żółtą / y zieloną.

Dwa Talerza ze trzciny koprowej osadzone perłami y
 Turkusami.

Dwa talerza z stali Tabrys / robotą złotą / osadzone Tur-
 kusami y Rubinami.

Cztery Szable pięknie osadzone Salámanńskie.

Dwa Koberca na stół / w których są haftowane perły
 Turkusy / y Rubiny / wszytkie woyny Tamerlaná.

Cztery trąbki łowcze / z drzewa Audáńskiego / które syc
 tak lśni iako zwierciadło.

Dwanaście kit Piérza rozmaitego zwierza piękne: mie-
 dzy którymi są niektóre pozłociste.

Bania z szkła Sarámanńskiego / którego słuc niemoże.

Łóżko z Kobercy na stół / które syc składa / iakoby iaki
 stolek / w którym wyrażona woyna Assambieia Persa / z
 Czaussem książecim y królem Medskim.

Kóńiec Listow.

Podobno ten Sáč da met komu.